

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foia Interesantă”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.
Pentru economi: numai 5 cor. pe an!
Pentru America doi dolari și jumătate pe an.

Foie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripto nu să dau napol.

INDURAȚI-VĂ!

Biciul lui Dumnezeu mai lovește din când în când asupra furnicarelor de oameni de pe acest pământ, trimițând asupra lor cercarea sa când în chip de foc, când în chip de ape!

Nu știm dacă nenorocirea cea mare ce căzu asupra poporului din comitatul Caraș-Severinului, e o vărsare a mâniei lui Dumnezeu, sau o cercare a noastră a tuturor. Căile lui și tainele lor, să nu le ispitim noi.

Una însă știm: Legea cea bună și sfântă alui Dzeu ne poruncește, ca celor ajunși în mare năcaz, fie că năcazul acela e trimis lor de Dzeu ca pedeapsă pentru păcatele lor, fie că e numai o cercare dela El, — noi să le sărim cu ajutor și mângăere! Că aceasta place Domnului Dumnezeu și place inimilor omenești drepte!

Față de nenorocirea cea mare ce a căzut peste partea de miază zi a comitatului Caraș-Severin, care a dus adevărat potop pe acel colț de țară, pustiind sate întregi, jumătăți de sate, uliți, și înecând tot rodul cîmpilor și mii de vite și chiar sute de vieți omenești, — noi avem îndoită datorință a veni și a ne arăta îndurarea și a le tinde bogată mâna de ajutor: întâi căci creștini ca și noi sunt nefericiții de ei, a doua că mai toți ne sunt și frați de sînge, mai toți sunt Români ca și noi!

Prea Sfinția Sa Dl. Episcop al Caransebeșului, Dr. Miron Cristea, a chemat cel dintîi la sfat pe fruntașii bisericești și mireni de acolo, ca să pornească lucrarea de astringere de milă, și P. S. Sa a dat o circulară cătră tot poporul credincios lui, să-și verse mila sa spre nenorociții frați, cari nu au pagube de cîteva sute, nici de cîteva mii, ci de zeci de milioane!, și cari fără de ajutorul cu prisos dat de noi de toți, — sunt cu miile muritori de foame!

Prea Sfințitul Episcop greco-cat. al Lugojului Dr. V. Hossu, a făcut acelaș lucru, chiămind poporul său credincios la a-lergare întru ajutorul celor izbiți de soarte.

I. Prea Sfinții Metropoliți dela Sibiiu și Blaj, asemenea au dat îndrumare obștelor de credincioși de pretutindena, să asculte durerosul strigăt după ajutor al unor frați nefericiți.

În zilele astea să va propovedui de toată preoțimea din ușile sfintului altar cuvîntul milei.

Ne alăturăm și noi, ca slujitori a tuturor chemărilor de obște, la această chemare, și rugăm pe cetitorii noștri, să se facă și ei propoveduitori acestui cuvînt: să nu să tragă nici unul din frații noștri napoi, dela împlinirea acestei triste datorințe creștinești și românești, de a răspunde la chemarea bisericii, prin jertfe în măsură cît de mare, nu cu un ban doi, ci cu florini și bani de aur, care după prinderea lui, căci mare, foarte mare fiind acolo lipsa și sărăcia, numai prin un ajutor mare, le putem alina macar în parte jalnica soarte în care i-a scufundat vremea tare ce s'a descărcat peste ei!

„Libertatea” va publica și ea bucuroș listele celor ce au grăbit și vor grăbi a întinde dreapta lor, întru a șterge o lacrimă de pe ochii unuia ori doi din nefericiții noștri frați de prin Caraș!...

Indurați-vă! Împliniți-vă datorința de creștini și de Români!

UNELE—ALTELE

„Tradarea” dela Sasca...

Dl. Dr. Nicolau Ionescu, avocat în Caransebeș, a scos de sub tipar o broșură, care vrea să facă senzație, și și face senzație prin darea pe față a unor greșeli tactice și a unor dovezi de o grozavă naivitate politică, dovedită la unii bărbați, despre cari puteam aștepta să fie mai tari în părerile lor despre oameni și situații, și să

nu să lase așa de ușor păcăliți, precum de fapt s'au lăsat.

Dacă dl. Dr. Ionescu ar fi om de bună credință, apoi acest tenor trebuia să-l dea broșurei sale: să-și bată zdravăn joc de copilăria politică, de care s'a dat dovadă cu vîrf din privilegiul acestor alegeri, — lucru pe care și noi l'am scos limpede la iveală îndată după alegeri (vezi „Libertatea” Nr. 23, articolul „Nici-odată n'am fost înșelați ca acum!”, — partea despre căderea din Caraș-Severin), — dar ca să-și scoată »trădători« pentru-că așa au căzut în gropile pregătite lor de viclenia unei stăpîniri, care se folosește și de minciună ordinară, ca să-și înfrîngă potrivnicii politici, — acest drept nu-l avea dl. Dr. Ionescu!

Dacă dl. Dr. Ionescu ar putea a-deveri, că dl. Dr. Branisce a »poruncit« celor dela Sasca să sprijinească pe guvernamentalul baron Duca, condus de gînduri rele și ne-naționale (vezi pag. 11 a broșurei), — am fi chiar mulțumitori dlui Dr. Ionescu că ne deschide ochii a ne cunoaște oamenii cutari în adevărata lor lumină. Patîma însă, prea să simte în toate scrisesele dlui Dr. Ionescu, și chiar, ura lui față de prea neînduplecării naționaliști, — decît ca lumea să-și poată lua de bani buni izbucnirile asupra dlui Branisce și a celor ce l'au urmat pe drumul greșit ce i-a dus la păcăleală.

Și cînd dl. Dr. Branisce a zis preotului din vorbă, că, dacă față de baronul Duca ar păși și un »naționalist« (și să știa că sub acest titlu voia să păsească chiar dl. Dr. Ionescu), contra aceluia trebuie lucrât, a vădit două lucruri: întâi, că n'are încredere că dl. Dr. Ionescu, reeșind la Sasca, ar rămînea »naționalist«, ci mai curînd l'ar vedea pe o cărare cu Burdea, pe care îl susține și pe alte terene!, — a doua, că Dr. Branisce a fost destul de naiv să creadă în făgăduelile celor dela comitat, că le vor lăsa vreo 4 cercuri de tot libere, și pentru atîta omenie, dsa încă voia să fie așa de omenie, ca să ceară să nu să facă greu'ăți baronului Duca la Sasca, deși acela e »mîncă-partea«...

Aceasta e adevărată și singura adevărată psihologie a celor petrecute în jurul alegerii dela Sasca și a pertractărilor dela Lugoj peste tot. Și credem că confrății dela Lugoj s'au trezit destul de

amar din visul lor frumos, și altădată vor ști, că: „de vrei pace, fii zdravăn pregătit de războiul”, și așa vor aștepta astfel de zile mari, ca cele ce trecură peste noi, dar nu amăgindu-să cu aceea, că lupul și-a schimbat părul, pățînd apoi ce pățiră.

Așa să judece și frații noștri din popor întîmplările, iar nu cum vedem că unii oameni, tare isteți în răsucirea tîlcurilor, încep să le întoarcă pe dos, pentru a face și mai mari pustiiri în sufletele oamenilor noștri!

Dieta.

S'a întîmplat și deschiderea minunatei diete noue. Maestatea Sa Împăratul-Rege a ostenit însuși la Pesta, și chemînd pe toți deputații și magnații înainte sa, în castelul regal din Buda, le-a cetit Cuvîntul de Tron, pe care i-l'au ticluit noii sei ministri.

Cuvîntul de Tron e și el o vorbire alcătuită de ministrii și e un program (plan) de muncă al cîrmei țării. Domnitorul numai puțin de tot adaugă la el ori șterge din el, tot în înțelegere cu ministri. În cuvîntul de tron cu care a deschis sărbătorește Sîmbătă dieta, Maestatea Sa trebuie că nu s'a uitat decît că ce să spune despre noua lege de vot, și despre acea lege a cerut să se scrie, și El s'o spună de nou din înălțimea tronului, că o ține drept una din cele mai grabnice și însemnate lucrări, pe care dieta asta (macar asta!) are să o îndeplinească! Cum a-nume, asta e tot taina viitorului. Cuvîntul de tron spune numai că: pe temeiul votului universal.

Încolo Cuvîntul de tron a aruncat pe mulți care legau nădejdi de noul guvern, — apă rece! Între altele guvernul a pus în gura Maestății Sale o vorbă cu totul nepctritivă, a-nume, că: Maestatea Sa să bucură din inimă de felul cum au eșit alegerile acestea!

Foile mari să opresc uimite în fața acestor cuvinte, căci ele pot fi înțelese așa: Eu, Domnitorul, mă bucur de felul cum ați ieșit biruitori voi, oamenii lui Khuen-Tisza, și de aceea, că așa de tare ați zdrobit pe toate celelalte partide din țară! Iar un Domnitor nu poate vesti așa ceva dela înălțimea tro-

nului! Vina pentru acest cuvânt nepotrivit, cade asupra minșrilor, cari ei au tăcut vorbirea de tron!

In celelalte părți ale ei, vorbirea de tron ne fagăduiește multe-multe greutateți nouă, cari să cer pentru sporirea armatei, pentru corăbiile mari nouă și pentru cîte minuni toate!

Mare parte a țării nu e deloc încântată de cuvîntul de tron prin care Dumnezeu să arată așa de încântat de noii săi supujitori.

Afară de ședința cu Cuvîntul de Tron, dieta a mai ținut 3 ședințe deosebite, ea de ea, una Joi în 23 Iunie. Pe asta, cea dintîi ședință, a condus-o ca președinte bătrînul Madarász Jozsef, om peste 90 ani care de cînd e dieta ungu-rească, a fost tot în ea, ca om de-alui Kossuth bătrîn!

Moșul Madarász a ajuns președinte de dietă prin bătrînetă, fiindcă acum dieta nouă n'are încă președinte ales, și până nu își alege, ședințele ei le conduce cel mai bătrîn dintre deputați. Și moșul Madarász deschizînd ședința a folosit privilegiul să pleznească una cu glasul său bătrînesc în obrazul guvernului! El a zis:

— „Salut din inimă pe deputații pe cari i-a trimis aici adevărata voință liberă a cetățenilor!... In același timp nu pot să nu-mi arăt durerea sufletească pentru nelegiuirile pe care guvernul le-a făcut în aceste alegeri!...“

N'a putut grăi mai mult! Ca o haită de lupi au sărit cu zbierături asupra lui mamelucii din tabăra guvernului!.

Dar inimosul bătrîn și-a ușurat sufletul făcînd ca din scaunul de președinte noul guvern și oamenii săi să-și audă, ca cel dintîi cuvînt, o ocară a mișelilor cu ajutorul cărora s'au putut aduna atîta în tabăra aceea de răpitori ai libertăților ori stricători de suflete!

Ședințele cu desbateri despre trebile țării, încep abia azi, Joi în 30 Iunie n.

Pentru nenorocii din Caraș
pe colecta pornită dela Sibiu, I. P. S. Metropolitul Meșianu, s'a scris cu 1000 cor. Alții îi vor urma pilda la orașe și la sate!

Episcopii gr.-catolici întruniți la Pesta la ședința casei magnaților Sîmbăta trecută, au dat pildă de jertfă, subscriind P. S. Lor Episcopul Dr. Hossu 1000 cor., Dr. D. Radu 2000 cor. și Metrop. Dr. Mihali 1000 cor. — Credincioșii îi vor urma.

O pildă duioasă de îndurare dă dl avocat în Arad Dr. Iustin Marșieu. Dsa dă de știre, că primește în creștere un copil din orfanii rămași fără părinți după potop. Il crește ca meseriaș ori negustor!

Dă, Doamne, multora acest gînd și această inimă bună, că mulți orfani să găsească azi pe acolo.

Cei-ce știu astfel de orfani, de de știre la redacția noastră, că și noi vom îngriji să găsim ocrotitori la cîteva din ei.

Mai nou să vestește, că Grecia e silită să primească toate condițiile ce i-a croit guvernul României, cerînd iertare pentru hoția fiilor săi asupra corăbiei române, și legîndu se a pedepsi pe mișei și a da toate despăgubirile ce i-s'or arătat O biruință a statului român.

După asta va fi iar pace între cele două țeri.

După alegeri.

— Cercul Orăștiei. —

In revolta sufletului seu contra streinilor cari cu mijloace atît de de ticăloase răpiră Românilor dreptul lor, — poporul nostru dete cele dintîi semne de bărbătească pășire contra acestor răuvoitori ai lui, prin boicotarea (respingerea dela sine) în mai multe puncte, a lucrurilor cari acestor streini nedrepti, le aduceau venite mari după poporul nostru.

Cîteva crișme jidovești stau dela alegere încoace, cu totul pustii, ca cele din Bobîlna, Folt, Boiu și aiurea, precum și a unor crișmari Români cari n'au ținut samă de voința dreaptă a poporului, ca: unul din Romos, unul din Vaidei, unul din Vinerea, din Turdaș, Orăștie, Pișchinți și aiurea. In Pișchinți familiile de frunte din sat au premers cu o pildă frumoasă: s'au legat între sine în scris, că de s'or mai băga în crișma rătăciților și vînzătorilor lor crișmari, să plătească cîte 50 cor. pedeapsă, în folosul fondului de zidire al bisericii.

Mașini de îmblătît.

Dar poate și mai tare decît boicotul contra crișmarilor, e boicotul pornit contra mașinilor de îmblătît cu care jidovii și Șvabii și Sașii și alți streini de printre noi, trăgeau o groază de venit de pe poporul nostru!

După purtarea lor ticăloasă la alegere, peste tot locul poporul nostru respinge în chip cuminte și bărbătesc mașinile de îmblătît ale streinilor, — și, ce e mai frumos, oamenii noștri își cumpără ei mașini proprii, așa precum au fost sfătuiți de foaia noastră! Până acum s'au adus mașini noue, de economi români, la Romos și Romoșel, și ei vor cuprinde lucrul de îmblătît din comunele lor și din cele vecine lor: Șibișel, Vaidei, Pișchinți, etc.

In Romos venitul cel bun după mașina de îmblătît îl trăgeau Sașii, cari au mașină și au și o moară dusă cu putere de benzin. De acum încolo mașina și o pot pune între uneltele vechi, că ei, vre-o 15 proprietari mici, n'au ce-i da de lucru nici o săptămînă. Incolo poate durmi și visa toată vara cu — Farkas. Ba și cu cîntea cu-

vîntului preotului lor, care a fagăduit în fața a zeci de fruntași Români din Romos, că, după-ce Dr. Vlad a făcut un foarte mare bine comunei lor, el și cu cei 2 alegători Sași, ori-cine ar candida, își ține de datorință de onoare a vota cu binefăcătorul lor Dr. Vlad! Cînd însă matadorii Sași din Orăștie, îi arătară că este privilegiu a da odată cu copita în poporul român, care îi ingrașă cu bogăția sa, — atunci lăpădă în tină ori-ce cuvînt dat, ba zmulse și pe alegătorii săi din partidul nostru, deși aceia, ținînd mai mult la omenia cuvîntului, venise în șir cu frații alegători din Romos!

Pe astfel de oameni, păcat ar și fi a-i mai infunda cu grăunțele scumpe ce li-să dădeau după mașina de îmblătît și moara lor.

Venit frumos au acești Sași cu moara, dela comuna vecină Vaidei și Pișchinți. Dar nu mult vor mai avea. Frații noștri din cele două comune își vor aduce și ei mori, cari la ori-ce lipsă să le macine. Vrednicii cari umblă cu acest gînd, *vie numai la noi, și le vom arăta de unde și cît de ușor își pot avea și ei morile lor deosebite pentru comunele lor*, cu cari pot avea venit frumos și și poporul e odichnit, netrebuînd să mai alerge prin Romos cu sacii, — să infunde sașii!

— Venit bogat aveau Șvabii din Binținți după mașinile lor. Două mașini mari cu vapor și-au adus, pentru sine și pentru fruntașa comună curat românească. Și aveau cu cele două mașini, venit curat de 3000—4000 coroane pe an numai de pe Români! Că cu ce îmblăteau pentru sine, își cam cope-reau cheltuelile și ce căpătau dela Români, era cîștig curat! De azi încolo nici un grăunte găunos nu vor mai avea dela Români! Și frații Bințințeni își aduc mașină de îmblătît românească! Aștan au cam întîrziat cu adusul, dar și-au locmit numai mașini românești, și cei cari încă nu s'legati, să leagă cu cele două mașini nouă dela Romos și Romoșel! Iar pe anul viitor vor avea negreșit și frații Bințințeni mașini proprii. Șvabii mai îmblătească lui Farkas și corteșilor lui obraznici!

— La Geoagiu Români îmblăteau cu mașinile jidovești de acolo. Acum toți s'au legat față de mașini românești ce li-s'au imbiat, de pe la Sebeș, Alba-Iulia și aiurea.

Așa că aștan, în tot cercul de alegere al Orăștiei, în care zeci de mașini de îmblătît streine înotau în bine, — nu să vor mai vedea de loc mașini streine la îmblătît la Români!

Iar pe anul viitor multe mașini nouă să vor aduce de Români, alungînd cu totul pe cele streine de prin comunele noastre.

La cumpărarea de mașini de îmblătît, ca și la ori-ce alt fel de mașini economice, Români noștri să nu stee nici de vorbă cu agenții streini ce-i vor căuta ca să

le vînză, — ci să vie la noi, că atît »Reuniunea Economică« română de aici, cît și administrația »Libertății« arată bucurosi oamenilor, că dela care fabrică pot cumpăra cele mai bune mașini și cu ce prețuri mai scăzute, — ferind pe oamenii noștri de a cădea în ghiarele unor agenți, de regulă evrei blăstămați, cari îi frig cu prețurile!

»Reuniunea Economică« le mijlocește aducerea de mașini, fără cîștig pentru sine, ci tot ce poate scărița din preț dela fabrici, le lasă lor, cumpărătorilor!

Asemenea cei-ce a-ți vrea să aveți mori, sau ori-ce alte mașini economice, nu faceți țîrg, nici cu vorba, nici în scris, cu un strein, până nu întrebați întîi pe cei dela »Reuniunea Economică« ori pe noi dela »Libertatea«!

— Dl Basiliu Glodean, preot în Ardeu, ne scrie, că venind Dumineca trecută la Turdaș, ca să se tocmească iară cu oamenii să-i primească mașina dsale de îmblătît, cu care le a lucrat și anul trecut, — mai mulți oameni l'au impresurat și au început a-l ocări și a-l huidui, că: du-te să mai îmblătești cu mașina la Juda-Farkas cu care ai ținut!, și cîte toate, și nu voiau să mai stee de fel cu dsa de vorbă asupra mașinii, cu toate că le declara pe cuvîntul său de preot, că oamenii-'s în rătăcire, că dsa a votat acolo unde datorința de Român cîștigat i-a poruncit: cu partidul nostru! Și ne roagă să descoperim și noi prin foaie care e adevărul!

O facem bucurosi și arătăm și noi, că de fapt părintelui Glodean din Ardeu i-s'a făcut o mare nedreptate: Dsa a votat cu noi, iar acel Glodean din Ardeu pe care l'a publicat și »Libertatea« că a votat cu Farkas, e crișmarul-boltaș Andrei Glodean din Ardeu, care n'a venit cu satul, ci a stat mi-te în rezervă și în ziua aleg-rii a zburat după el mașina lui Juda, automobilul lui Farkas, și l'a adus coala „domnește“ cu crișmarul din Bozeș împreună.

Mașina părintelui Basiliu Glodean din Ardeu, să fie primite în lucru, fiind dsa chiar unul dintre cei dintîi oameni cu curagiu întreprinzător, care și-a adus mașină de îmblătît pe atunci, pe cînd alți Români prin părțile noastre nici nu să gîndeau la asta, ci să dădeau în dragă voe la ori-ce speculant și necredincios strein!

Intocmai precum mașinile de îmblătît românești au izgonit deja mașinile străine și le-au zmulsi streinilor un bun izvor de venit din mîni, așa trebuie să facem și pe celelalte terene pe toate! Indesebi pe terenul negoșului! Să ne aducem peste tot locul negustori români, sau să ne creștem negustori proprii din fii noștri, — și să zmulgem acest izvor de bogăție din mîinile altor lipitori străine și obraznici!

Chiar și crișmaritul trebuie să-l zmulgem din mîinile acestor lipitori. Mulți vor zice că nu să poate. Noi vom dovedi în un număr viitor, în un articol anume, că — să poate!

O întrebare.

„Ce aveți numai eu Sași?”

Un cetitor al nostru din popor, ne trimite o scrisoare, în care laudă propovedania viuă pe care o face „Libertatea” pentru trezirea poporului nostru la munca de boicotare a streinilor nerecunoscători și nemulțumitori față de acest popor român ce-i îngrășă cu toate bunățile! Dar, zice fratele nostru cetitor, de ce dvoastră îndrumați pe Românii din Orăștie și jur mai ales contra Sașilor, și de ce nu în aceeași formă contra Ungurilor și Jidovilor? Lucrul acesta nu-l înțelege fratele nostru. Iacă îi dăm tilcuirea pe scurt:

Lupta la Orăștie s'a dat între Români și Unguri. E drept că candidatul maghiarilor e Evreu, dar el să ține de ungur și numai după o religie de Jidovi. Că jidovii și Ungurii l'au spriginit, aflăm dară de lucru firesc, deși nedrept față de noi Românii, cari suntem aici grosul și puterea populației (locuitorilor).

Aici Românii s'au luptat pentru nația lor, Ungurii iară pentru nația lor, și evreii pentru cel de-o religie cu ei! Sașii însă nu s'au luptat nici pentru nația lor, nici pentru religia lor, ci ei, împinși de pizmă și inimă rea, s'au luptat numai ca să strice Românii!

deși Românii i-au înfundat și-i înfundă și azi cu bună-tăți! Că doar advocații lor, neguțătorii lor, meseriașii lor, chiar doctorii lor, ar sta cu gura în pod dacă Românii nu le-ar deschide cancelaria de avocat, ușa dela boltă și lucrătorea lor de meșterii.

Pentru aceea dreaptă și socotită este vorba noastră când zicem: feriți-vă Români din acest cerc, de tot ce e străin de noi, dar mai ales Sașilor, cari au lipsă de creșterii vostri, ca advocați, ca negustori, ca meseriași, ca doctori, ca ori-ce, — nu le mai călcați pragul, nu le mai dați bănuțul vostru! În întâia linie ei trebuiesc făcuți să simtă că trăesc în mijlocul nostru.

Peste tot, est numai să poate: Român la Român să tragă, Român pe Român să spriginească!

*

Pilda lor.

Am avut încă privilegiu a lauda pe marele naționalist între Sașii din Orăștie, fruntașul lor dl. Dr. Victor Markovinovic, medic, care mai anii trecuți avind o casă de vinzare, și mijlocitorul aducându-i un cumpărător român, i-a spus:

— Ia Român nu-mi vind casa mea!

Vezi acesta e adevărat politic național al poporului său: est poate nu dă din mâna sa nimic la Român!, ci iar la Sași!

Azi avem privilegiu a lauda de nou pe dl. Dr. Markovinovic.

Dsa are ceva de reparat prin curtea sa. Lucru de vro-o 600 cor. Nainte de alogere să înțelesese deja asupra acestui lucru, cu maestrul întreprinzător zidar român

Ioan Nasta din Orăștie, și după alegere era să se apuce omul nostru de reparăturile din vorbă. Dar să vede că dl. Dr. Markovinovic îi dase Românului nostru lucru în nădejdea, că prin asta îi cumpără și votul pe sama Jidanului Wolfner-Farkas. Și după alegere, văzînd că acest cinstit frate al nostru nu și'a vindut sufletul, ci a stat bărbătește în rînd cu noi: *îndată i-a luat lucrul ce-i era tirguit și l'a dat la un Sas de al seu!*

Pentru acest lucru iară laudăm pe dl. Dr. Markovinovic, care așa își știe sprigini neamul său! Dar cînd îl laudăm, *il punem totodată de model naintea Romanilor nostri*, întrebîndu-l:

„Voi faceți oare toți așa cum acest mare naționalist sas face pentru ai săi? Voi care aveți aici tot felul de măestri de zidiri, români, încît puteți zidi ori-ce palate numai prin Români, — oare cîți dați lucrul vostru numai la Români?”

Învățați ceva, Români, dela acești concetățeni Sași, că faptele lor sunt foarte grăitoare, strigătoare chiar, în a imbia *pildă de ținare la bunul neamului lor*, — chiar și cu nedreptățirea concetățenilor lor!

Vinzătorii de neam din Trăscău.

...Iară Juda cel fără de lege, n'a vrut să înțeleagă — prin ce și-a agonisit moarte prin spinzurare...

În timpurile vechi încă au fost vinzători în comuna Albac. Căci doară tot unii albăceni, din familiile Trif și Măteș, au vindut singele nevinovat a eroului nostru național Horia! Dar Dumnezeu a știut să răzbune nu numai asupra celor ce l-a vindut, ci și asupra urmașilor acestor neamuri, tradarea lor cea mare așa că amîndouă aceste familii au început a sărăci, a să topl și a să pierde de pe fața pămîntului, încît cu timpul nu vor mai avea loc între cei curați la inimă și la suflet, ci vor pieri cu totul, iar în schimb familiile Nicolesților, din care a făcut parte de tot neamul românesc slăvit erou, au început a să înmulți și a stăpîni comuna!

Acum la Trăscău niște uscături din familiile Todeștilor și Lăzăreștilor și-au luat uritul rol de a să face vinzători de neam. Unul e *Todea Romulus* învățator penzionat, care nici în clin nici în mînece n'are legături cu statul, și poate fi cel mai neatrnat, și cu toate acestea nu s'a rușinat de lume să alerge la Trăscău și să voteze contra candidatului nostru național!. Dar bine că s'a penzionat, căci la din potrivă ar fi otrăvit, ca învățator — cu duhul seu cel rău de vinzător, și tinerele mlădițe date lui spre creștere!

Un al doilea nefericit e învățatorul din Albac-Arada *Lăzar János a Zenzi*, care spre marea nefericire a Albăcenilor și acum e învățator și trage folos dela poporul de acolo, fără vrednicie!

Voiesc să vi-l recunoască și nu țin la trecutul vostru istoric, înțeleg trecutul istoric al familiilor Todeștilor și Lăzăreștilor! Mă mir că pe acest din urmă nefericit nu să surpa dealul »Fericețului«, vestitul deal unde a născut, crescut și trăit eroul nostru — că să-l cutropească cu totul să nu să mai audă de vestea lui. Și voi cestialați, cu numele: *Corches Dumitru, Cion Oneș, Ioan Ciurilă, și Stan George*, cari ați urmat învățătorilor acestor doi, nu vredniciți să ajungeți decît zile amare și de hulă, căci v'ați făcut nevrednic de a pune piciorul și a locul în jurul »Fericețului«.

Nu și-a implinit datorința de »păstor« și Român *Ioan Todea* (Popa Roșu), avînd o durere strajnică de măsele; ba mai avea și niște lucrători cu edificatul pivniților menite pentru beuturi — așa să spune. — Ei bine, d-le părinte, în 5 ani de zile odată are și națiunea română lipsă de dta, și nu să putea ca să încetezi zidirea pe 2 zile? Că durerea de măsele și a sosit tocmai în acel timp, asta o cred, căci morburile preste tot nu au termine și mai cu seamă »cele de măsele« — dar asta n'o înțeleg: cum de Joi, a doua zi după alegere, și-a și trecut, ba încă Sîmbătă te primblai prin Cîmpeni, ca un »fișpan«, fără de a-să fi putut vedea, că »barba roșie« și-e deranjată din pricina morbului de măsele.

E bine să fie preotul »licențiat« în ale teologiei, dar să mai ai și altă »licenție« e cam greu — nu-i vorbă și de căpătat, și nici nu poți fi de folos pentru națiunea română.

Un singur poporan al D-Tale s'a purtat cinstit, *Ioan Todea Pletea*, care s'a arătat ca Român adevărat și dela care ar putea mulți să învețe carte, fie acela chiar și — Popa Roșu. Coresp.

Zbaterile

unui neam ce să stingă.

— Cum ajută o femeie indiană neamul său. —

Prin cîmpiile întinse ale americeii trăia odinioară un popor puternic, numit: Indiani. Ei erau locuitorii cei mai vechi ale acelei lumi îndepărtate și năpădită azi de streini. Poporul, ca toate popoarele ce-și trăesc copilăria (cu neștiință, fără învățătură), era împărțit în mai multe semînții, cari să certau mereu între olaltă și asta le-a fost peirea. Eropenii i-au putut supune, tocmai din pricina aceasta foarte ușor, ba cu vremea i-au stîrpit aproape cu desăvîrșire.

Semînțiile rămase au scăzut atît de mult, încît azi nu le mai bagă nimenea în samă. Și soartea lor pe zi ce merge e tot mai desnădăjduită. De pe cîmpiile mănoase sunt izgoniți, prin codrii neumblați de picior omenesc și glia, pe care treceau strămoșii lor în fuga roibului sălbatec, e azi năpădită de neamuri dușmane lor.

O astfel de semînție a Indianilor are o fiică, care cunoscînd trecutul neamului ei, voiesc să-i croiască altă soarte. Laura Cornelius (Atelo, cum îi zic ai săi) e numele acestei femei deștepte și în-

vătate, care își pune toate puterile întru redeșteptarea neamului, din care face parte! După-ce a studiat la universitate (cea mai înaltă școală dintr'o țară) și a făcut examenul de avocat, a început să scrie cărțile despre traiul prăpădit, ce-l duce semînția sa și despre apăsările și nedreptățile, ce le îndură din partea stăpînirii, voină astfel să atragă băgarea de samă a lumii asupra neamului său, pornit spre peire. În chipul acesta nu a ajuns însă departe. Glasul ei în curînd a fost înăbușit și ea cu sufletul plin de durere, a trebuit să vadă cum:

„Sub brațul grosolan al forței
„Dreptatea celui slab să sfarmă.”
VIAHUTA.

Dar n'a desnădăjduit, ci a luerat mai departe. Mai în anii trecuți, cînd semînția sa a fost din nou gonită din vetrele străbune și împinse spre niște vâgăuni neumblate, poporul a voit să se răscoale, dar ea l'a imblînzit și ca femeie învățată (advocat), a încercat să dobîndească pe calea legii dreptate neamului său! Toată truda a fost zadarnică. Ea s'a început din nou a scrie. A scris cărți peste cărți, dar rod ca 'n palmă.

Acum mai nou vine vestea, că inimoasa femeie a apucat pe altă cale, după-ce a văzut că lumea Americană nu se însuflește de scrierile ei. A lăpădat condeiul, și în locul hainelor de mătase, a îmbrăcat vestmintul simplu al strămoșilor săi Indiani și acum pornește prin Europa, prin orașele cele mari, unde va pași pe scene (bină), și va arăta lumii noastre ce are neamul său mai scump: portul, cîntecele și jocul! În legătură cu aceasta va vorbi apoi despre un neam împins spre peire și va striga celor de față și prin ei Europei întregi: Nu lăsați neamul acesta, care are întrînsul atîtea frumseți, ca să fie zdrobit cu puterea, ci ajutați-l, ca să și redobîndească cîmpiile lui întinse de odinioară, ajutați-l, ca să-și zmulgă libertatea ce a avut-o.

Desigur, că în chipul aceasta ea va ajunge la mai mult, decît pe calea ce a mers până acum și țările prin cari va trece se vor îndura, fără îndoială, de suferințele neamului său. Va fi ea bine primită peste tot locul, dar la noi în țară nu prea cred să aibă noroc, deoarece povestea neamului ei cam samănă cu soartea unor neamuri de aici! Bujor.

Asociațiunea la Geoagiu.

Convocare.

În înțelesul §. 41 al statutelor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” prin aceasta se convoacă la adunarea cercuală a despărțămîntului Orăștie pe ziua de 29 Iunie a. c. st. vechiu (ziua Sfîntului Petru și Pavel) la oarele 10 a. m. în școala gr. or. română din Geoagiu de jos cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Inscrierea de membrii noi.
3. Stabilirea budgetului pe 1911.
4. Eventuale disertațiuni.
5. Inchiderea adunării.

La această adunare se invită toți membrii asociațiunii noastre, precum și toți prietenii și binefăcători culturii poporului.

Orăștie, la 27 Iunie st. n. 1910

Ioan I. Lăpădatu,
directorul despărțămîntului.

Barbarie gendarmerească!

Gendarmii din Dognecia, au confiscat banii adunați pentru nenorocirii din Caraș-Severin!

În Dognecia (în Bănat) ne vine o știre murdară despre o faptă sâlbatecă a unor gendarmi lipsiți de ori-ce cultură și de ori-ce Dumnezeu.

Cinstitul tiner, măestru pantofar, *Gheorge Dumitru* din numita comună, și pretinul său *Petru Stoica*, mișcați în sufletul lor de groaznica nenorocire cu potopul din părțile Caransebeșului, — și văzând că pentru a ajuta pe acei nenorociți frați ai noștri, a dăruit Maestratea Sa o sută de mii, guvernul tot atita, și orașele și comitatele și Episcopii, și e pornită toată țara spre trimis de milă, iar Archiereii au dat scriitori anume (Circurale pastorale) cătră credincioși ca să ajute pe cei ajunși de certarea vremilor tari, — s'au mișcat și ei și au adunat din jurul lor milă pentru frații din valea-plingerii, și au adunat în grabă vre-o 44 coroane.

Dar abia au gătat cei doi tineri a aduna mila și sosise acasă ca să facă socoata cît s'a putut stringe, cînd iacă un gendarm și un polițist, țop în casa tinerului *G. Dumitru*, și aflindu-l încă socotind cu ortacul său, îi zic:

— Adună banii de pe masă și haid cu noi la casarmă!

Intrebat de stăpînul casei, că de ce să meargă? gendarmul i-a răspuns îngîmfat:

— Numai atita îți spun, să vii la căsarmă!

Și l'au luat și l'au dus, chiar pe cînd ieșeau oamenii dela biserică, ca pe un răufăcător, înții la casa comunală, la notarul:

— Drept e că ai adunat bani de prin sat?

— Drept.

— Pentru ce îi aduni?

— Pentru nenorocirii prin potop din părțile Caransebeșului.

I-a spus să meargă numai cu gendarmii la casarmă.

La casarmă sergentul cum a văzut pe tinerul numit, a zis: batjocoritor:

— A! Dta ești naționalistul cel mare, pe care te-am văzut la alegere la Bocșa, unde mi-a părut așa de rău că nu ți-am tras vre-o două cu patul puștii, să te satur de Român mare!...

Intr'aceea iaca aduc și pe *Petru Stoica* și le iau banii: 44 coroane, ce adunase în grabă, și oprindu-'i a mai aduna, după-ce au luat protocol cu ei, i-au trimis acasă.

Așa ne descrie un corespondent al nostru de acolo, cele întimplate la Dognecia Dumineca trecută.

Le așternem aci, ca un nou fapt de barbarie gendarmerească, care numai în o țară de panduri, ca la noi, să poate întimpla! În o țară, în care dela gendarm nu să cere nici o cultură, nici o școală, decît știința de a fi — volnic, cutezător, nesuferit, și să știe da cu — patul puștii!

Dacă gendarmii din Dognecia ar fi cetind și ei macar o foaie, ar fi aflat despre nenorocirea cea mare dela Caransebeș în jos, și că chiar Capul încoronat al țării a grăbit a tinde mâna sa cu milă spre acei nefericiți, și guvernul țării și mulți alții după ei. Și poate că și inima lor împetrită s'ar fi muiat de vederea nenorocirii și ar fi simțit, că nu numai nu să cade să prigonești pe cei ce vin în ajutor celor oameni bătuiți de soartea lor amară, dar și ei, gendarmii, s'ar cădea să zică: „Haida omule cu inimă bună, primește și dela mine un ban doi pentru acei nefericiți, să-mi fie spre iertarea multelor păcate și nedreptăți pe care slujba mea mă silește să le săvîrșesc față de oameni nevinovați!... Dar nu să sară la adunătorul de milă și să-i zmulgă banuții întinși de inimile bune și cinstitel, — pentru că n'ar fi cerut nainte slobozenie pentru adunat! Doar slobozenia e consfințită prin pilda Împăratului-Rege, prin a guvernului, prin cererea Archiereilor (cari de bună samă au cerut slobozenie de adunat milă în toată țara), — dar chiar de n'ar fi dată nici o slobozenie dela ministru, cel ce adună pentru astfel de nenorociri, nu e călcător de rîndueli, ci — omul lui Dzeu! Destul de rău că în o țară, libertatea cetățenilor e atita de încătușată, că și pentru a face bine de aproapele lor, trebuie să-și ceară — slobozenie dela ministeriu!

Dar îngăduind că toate „formele“ dau drept gendarmilor de a urmări colecta de bani ce nu are îngăduință ministerială, și atunci acești gendarmi au pășit peste dreptul lor! Ei au putut face arătare la deregătoriile chemate, că cutare a adunat bani fără îngăduință, și numai judecătoria era în drept a chema la răspundere pe adunător și, de-o afla cu cale, să le confiscă (să iee dela ei) banii!

Dar gendarmii, de capul lor, fără a avea porucă în scris dela o instanță judecătorească, n'au avut drept să calce casa omului și să-'i ducă la casarmă lor și să-'i iee banii meniți pe sama unor nenorociti!

În o țară cu rînduială, cu cinstirea dreptului și a legii, așa ceva nu să poate, și gendarmii cari au făcut o astfel de călcare de casă și zmulgere de bani de milă, — ar fi aspri pedepsiți. La noi cine poate nădăjdui așa ceva?

Totuși cei șicanați să facă arătare asupra lor la judecătoria pentru abuz de putere!

Coreșpondență.

Din Petroșeni.

Sunt aproape zece ani de cînd s'a sfințit cu mari serbări biserica noastră gr. ort. din Petroșeni, fiind de față I. P. S. Sa Metropolitul Meșian. În decursul sfințirii și a liturגיעi responsurile le-a dat corul puternic al teologilor de pe atunci din Sibiu. Și din ziua aceea nu am mai avut privilegiu de-a ne desfăta, în cîntările unui cor instruat după toată forma și regula. Resunînd sunetele din urmă în ziua aceea de serbătoare, a urmat o liniște lungă în podișorul zidit anume coriștilor...

Fiind biserica noastră foarte spațioasă, și după toate recerințele edificată, să simțea foarte lipsa corului, căci cei ce țineau strana nu prea erau — afară de unul, doi, — cîntăreți de samă, așa că de multe ori la femei nici nu să puteau deosebi cuvintele cîntăreților — din strană. Simțind scăderile acestea, un membru fruntaș al bisericei noastre dl *Petru Iacob*, și-a adunat în juru-și vre-o cîteva domnișoare, fete și feciori de meserieși, apoi vre-o cîteva studenți mai mari, formînd cu dînsii un cor, de și nu după rînduiala notelor, totuși atita de bine rînduit și plăcut, încît a putut sluji în biserică timp de mai mulți ani, dînd îndemn și fraților greco-catolici de-ași înjgheba cor. Fiind însă împiedecat numitul conducător, de-o boală mai lungă, a mai conduce corul — și negăsîndu să altul potrivit de-ai lua locul — a încetat și acest cor.

Aproape patru ani a fost biserica de nou lipsită de cor. În timpul acesta totuși am mai avut fericirea de-a auzi cîte un „Sfînt“ ori „Cheruvic“ etc., cîntat frumos de studenții gimnaziului de stat din loc — dar numai în decursul anului școlar. Planul de-a forma cu ei un cor mai puternic, nu s'a putut intrupa din pricină, că ar fi întimpinat neplăceri din partea marilor lor dela gimnaziu... Impunțîndu-să d n an în an și aici studenții români, în urma stărilor „celor cunoscute de pe la alte gimnazii de stat“ am pierdut — credeam că pe totdeauna, și nădejdea aceasta.

Și pe cînd puneam toată nădejdea la o parte, dă peste noi un noroc cu totul neașteptat. În ziua înție de Rusalii, pe cînd așteptam, ca naintea Apostolului să înceapă cantorul cu vocea lui obicnuită, legănată, „Cîți în Christos...“ deodată sufletele noastre fură plăcut atinse și înălțate prin răsunetul ce începu a să răvârșă în biserică iarăși din podișor! Ca un cor îngeresc începu, spre uimirea credincioșilor, în acorduri pline de armonie și sfințenie: „Cîți în Christos v'ați botezat...“ Foarte numărîndu-se poporul mișcat pînă în adîncul sufletului de mărirea clipei, și de sfințenia cîntării, părea că fiecare să roagă mai cu evlavie acum! Cît de înălțător de

suflet a urmat „Sfînt, sfînt“, cu cîtă fineță s'a cîntat „Cheruvicul“! Răsuna biserica din turn pînă în altar, în legănarea celor din urmă vibrării...

Conducătorul acestui vrednic cor e dl *Emil Pușcariu*, cand. de avocat, care cu multă pricepere și sîrguință și-a înjghebat și instruat coriștii.

Este oare ceva mai nobil, mai măreț, de cît a sluji în cinstea lui Dumnezeu? De simțul acesta a fost călăuzit și conducătorul nostru, cînd a pus la cale înființarea corului. Și nici n'a pregetat a-și pune toate puterile, toată priceperea muzicală, tot timpul liber și toată sîrguința spre instruirea lui... Il felicităm atît pe dînsul cît și pe Doamnele și Dșoarele și Dni, cari tot timpul liber și osteneala și le-au jertfit pentru biserică.

Și-acum un apel conducătorului și corului: Cu corul acesta atît de excelent, am putea veni cituși de puțin și în ajutorul trebuințelor culturale ale neamului, cum să face aceasta în alte părți. Un concert al cărui venit să fie dat oarecărui așezămînt cultural, care să năzuiește spre ridicarea și luminairea poporului Român, — ar fi a-i pune și corului o cunună de laudă pe frunte.

Să se avînte bravul nostru cor și la un astfel de fapt frumos! Cît de curînd!

Credem, și va fi, va trebui să fie!!

O țară prăpădită și obraznică.

Pe omul sărac (prăpădit) și obraznic și Dumnezeu îl urește. (Proverb popular).

Oamenii slabi și de nimica să laudă mereu cu ce au fost strămoșii lor. În prostia lor cred, că lumea pentru meritele înaintașilor lor vrednici de toată lauda, o să-i stimeze și pe ei, cu toate păcatele și slăbiciunile lor. Lumea însă e cu mult mai cuminte, decît o cred nefericiții aceștia, deoarece ea numai atita dă pe tine, cît plătești tu.

Dar nu numai oamenii singuratici fac prostia spusă mai înainte, ci o fac și țări întregi. O țară de felul acesta e țara Grecilor. Poporul grecesc a fost odată fără păreche pe lume, atît în privința vitejei, cît și a învățaturii. Dar, zice Românul, că unde e învățatură mare e și prostie multă. Așa a fost și la Greci. După ce poporul grec de pe vremuri ajunsese puternic și cinstit, a început să se hărțuiască între sine, au început să se urască fiii aceluiaș neam și urmarea a fost, că în luptele din lăuntru țării au slăbit mereu, pînă cînd într-o bună zi s'au deșteptat, că ei sunt cutropiți de popoarele odinioare supuse lor.

Rămășițele puternicului popor grecesc de odinioară sunt Grecii de azi. Viața lor e: hărțueli neîntrerupte și țara lor e bîntuită de mil de rele. Pînă în anii din urmă toate

țările țineau mult la poporul grecesc, ca la mlădițele falnicilor Greci de mai înainte. Au fost vremuri când fiii cei mai de seamă ai unui neam (Byron și-au părăsit țara, au părăsit viața liniștită, dintre ai lor și s'au dus să prindă arma pentru libertatea Grecilor! Dar vremurile acelea au trecut și grecii de astăzi dindu-și tot mai mult arama pe față, și-au atras ura, aproape a tuturor popoarelor, carii li erau prietini mai de mult. Și nici nu putea să se întâmple altfel. Poporul grecesc de azi nu mai este un popor, care duce înainte carul binelui omenească, ci e un popor — vrednic de sclăvie! Căci de sclăvie e vrednic acela, care nu să prețuește pe sine însuși și pe semenii săi!

În Grecia nu mai este nici o ordine, nici o liniște. De ani de zile sunt răsturnări în țară și orice lege e întoarsă cu fundul în sus. Chiar și cea mai puternică proptă a unei țări: armata e în țara grecescă răzvrătită, nerinduită, prăpădită. Regimentele să răscolă și să bată unu între altele, iar oficerii nu mai au nici un respect de cei puși în fruntea lor, ba nici chiar de Regele lor! Totul e putred aci. Inverdate semne ale unei porniri spre peire.

Și țara aceasta atât de păcătoșită mai e și — obraznică din cale-afară! Mai deunăzi, precum am pomenit și noi, o ceată de derbedei greci atacară vaporul românesc »Împăratul Traian« și fiind printre ei și mulți soldați greci, săvârșiră cele mai mari fărădelegi și jafuri pe corabia română! Toate neamurile au rămas scribite de purtarea asta, și și-au întors fața despre Grecii. Guvernul român, care întrerupse mai dinainte legăturile de prietenie cu Grecia a trimis prin ambasadorul țării surori Italia o scrisoare Greciei, prin care cere ca să despăgubească cu 20.000 lei (coroane) și să ceară iertare și să pedepsească pe mișei, că de nu o va face, va scoate peste hotare pe toți Grecii din România și nu va mai lăsa nici o corabie grecească să vie în apele sale. Pentru răspuns i-a dat Țara Românească Greciei soroc (termin) de 8 zile, pe care apoi l'a mai lungit cu 3, ca Grecia să se gindească bine ce răspuns va da.

Sorocul e gata și Grecia nu a dat răspunsul îndestulitor guvernului român. Trei din patru cereri ale României le-a primit unanim. Îndeosebi despăgubire nu prea vrea să dea. Iată cum știe să fie obraznică o țară decăzută. Frații noștri din Regat vor ști-o face să-și vie în ori.

FOI PENTRU POPOR

de tot potrivite și pe înțelesul tuturor, sunt ale noastre dela Orăștie, cari sunt scrise așa, că fiecare om, cit de puțin învățatură, să priceapă deplin fiecare vorbă din ele!

Sunt scrise și întocmite a-nume pentru popor,

„Libertatea“ adună știrile politice din țară și din afară, și întâmplările.

„Foaia Interesantă“ spicuește prin cărți și foi ce e mai ales și

ce ar fi mai plăcut și folositor de a fi cetit de popor, cu scopul a împreni îndeosebi tineretul cu cetitul. Prin spicuire în istoria neamului, lucrează la întărirea sufletescă a Românului, arătându-i pildele mari ale părinților și moșilor. (Vezi „Pagini alese“).

„Tovărășia“ vrea să lumineze pe oamenii noștri asupra căilor, pe care își pot păzi mai bine avutul lor, precum și asupra acelora, pe cari prucezînd, își pot înmulți acel avut!

Toate trei la olaltă aceste foi dau tot ce trebuie sufletului țărânului român, pentru a fi luminat și spre bine povăluit!

Și toate aceste foi, a căror preț este 8 cor. pe an, fiecare țărân le poate avea pentru neînsemnata sumă de 5 cor. pe an!, iar de acum până la capătul anului, cu numai 2 cor. 50 fileri.

— Aceli cari să însoțesc și cer să le meargă 5—10 ori mai multe „Libertăți“ cu tot aștepta foi Interesante și Tovărășii, toate pe o singură adresă (avînd adevărat a fi trimise de aici în un pachet la anul din cei însoțiți), și soții avînd a-și duce foile dela acela în fiecare Sîmbătă. — aceștia le capătă cu numai 4 cor. 40 fil. pe anul întreg, sau cu 2 cor. 20 fil. de acum până la capătul anului (jumătate de an). Fiecare soț plătește cite 4 cor. 40 fil. (sau 2 cor. 20 fil. pe jumătate de an) și fiecare i-se vor trimite în pachetul celui unu, toate trei foile: „Libertatea“ cu „Foaia Interesantă“ și „Tovărășia“.

— „Foi Interesante“ pentru tineret (adevărat „Libertatea“ ori „Tovărășia“) să pot cere cit de multe, avînd a să trimită de fiecare „Foaie Interesantă“ 1 cor. pe an sau 50 fil. pe jumătate de an. Atunci să pun în pachet de pildă 10 Libertăți cu cele 10 Foi Interesante și 10 Tovărășii ce să țin de ele, și peste ele, deosebit, încă 10—20 Foi Interesante pentru tineretul ce ar dori să capete această foită singură.

Răspîndiți-le cit puteți mai mult în popor că prin ele răspîndiți lumina adevărată și inima românească cea mai curată!

Osîndirea lui Hofrichter.

Sîmbăta trecută după amiaz s'a pecetluit trista soarte a unui om, nu de toate zilele. Hofrichter, ofițerul isteț și cu mari nădejdi de viitor, astăzi e un rob de rînd! După ținerea lui în închisoare cercetătoare de 7 luni, după zbatările zadarnice de a-și mai dobîndi libertatea și onoarea perduto, Hofrichter a fost osîndit la *douăzeci (20) ani temniță grea* și la perderea rangului de ofițer. Sîmbăta a purtat pentru cea din urmă oară haina (uniforma) pompoasă a ofițerului, iar de-atunci de spetele lui atîrnă haina simplă a robului din temnițele militare.

Șapte juzi s'au adunat la masa verde, ca să spună celui ce a păcătuit, osînda omenească, lăsîndu-l ca ispășirea totală a păcatului grozav, s'o împlinească înaintea feții lui Dumnezeu. Și Hofrichter a intrat în sală, ca să și audă judecata, ca omul înfrînt, știutor de păcatul grozav, ce l'a făcut. Pe fruntea lui înaltă să vedeau urmele luptelor sufletești și ochii lui tulburi cereau iertare. Omul acesta, falnic odinioară, era acum zdrobit. Înaintea lui mergea paznicul temniței, iar în urmă-ri doi soldați cu baioneta pe pușcă. Înaintea mesii, cel păcătos s'a oprit, și a descoperit capul și închinîndu-se a salutat pe cei chemați să-i spună osînda. Aceia nu i-au răspuns la salut. Paznicul și soldații s'au retras. La masa verde un jude cu ochii aspri desface plicul

(coverta), în care să află judecata celui ce stă înaintea lor. Cei 7 juzi se ridică de pe scaune, președintele scoate sabia lucitoare, iar lingă ușa 3 corniști sună de 3 ori din trimbiți. Tăcere. Fiecare își oprește și răsuflarea. Dela masă se aude apoi o voce bărbătească și vorbele cad ca plumbul: „Douăzeci ani temniță grea și degradarea dela rangul de ofițer“. Osînditul nu mai aude, nu mai vede. Corniștii sună din nou și paznicul și soldații iau robul iară în primire...

Lumea să împraștie apoi. Odăița temniței să deschide, lăcaturile grele cad la o parte și Hofrichter desbracă haina de ofițer. Ușa să închide iar. Lăcaturile troznesc în greutatea lor și liniștea să sălășluește iar între zidurile înalte. Incepe apoi să sufle vîntul și afară pașii soldatului s'aud grei și îndesați. În chilie robul stă cu capul strîns între palme și oftează din greu. Gîndurile lui rătăcesc de parte și încetul cu încetul un chip de femeie blondă îi apare înaintea ochilor și un copilăș cu ochi senini, de vre-o 6 luni. E femeea și copilul celui osîndit pentru păcatele sale.

S. B.

NOUȚĂȚI

Teatru Bârsan la Orăștie.

Tinerimea rom. din Orăștie aranjează

Marti, în 5 Iulie n. 1910

în scop filantropic, — o

Serată teatrală,

în sala hotelului »Transilvania«, cu concursul artiștilor Zaharie Bârsan și dna Olimpia Bârsan.

Program:

1. »Liniștea casei«, comedie într'un act.
2. Declamații.
3. »Cartea III. cap. 1«, comedie într'un act

Prețul locurilor: Loge 10 cor. Loc I. 2 cor. 50 fil. Loc II. cor. 1'60. Loc III. 1 cor. Loc de stat 80 fil. Galerie 50 fileri.

Bilete să capătă înainte în prăvălia dlui Ion Lăzăroiu, și seara la cassă.

Atragem stăruitor luarea aminte a publicului român din loc și jur asupra acestei serate, la care să luăm parte în număr deplin!

*

Asigurarea vitelor! „Reuniunea proprietarilor de vite dela Orăștie“, să adeverește zi de zi mai mult, drept aceea ce noi din capul locului am prevăzut-o: una din cele mai mari binefaceri pentru poporul nostru econom, a cărui putere stă în vite, și fără de cari toată economia lui e oprită locului! Iar fiind economului vita lucru atât de însemnat, cel-ce vine să-l scutească pe el de paguba în vite, îi dă sprigină acolo unde mai tare îl doare pe el în toată economia lui!

Cit de mult aceasta este adevărat,

— n'o mai așternem pe hîrtie în cuvinte, las' să vorbească, pe scurt, faptele:

Fiind conducătorii acestei „Reuniuni“ peste măsură cuprinși, tocmai de lucrările acestei „Reuniuni“, fiind mereu chemați cînd colo, cînd dincolo la formare de comitete și înscriere de membri, — n'au avut răgaz să scoată, precum îi era rîndul, foaia „Tovărășia“, cu știri dela Reuniune, și de aceea venim să dăm prin „Libertatea“ citeva știri mai nouă din viața și dezvoltarea acestei Reuniuni. Pe săptămîna viitoare apoi va apare „Tovărășia“ cu știri pe larg. Iată ce e mai nou, dela cel din urmă nr. din „Tovărășia“ (9 Iunie) încoace:

Până atunci, în cele dintii 4 săptămîni de viață a sa, Reuniunea dase ajutor la 8 membri ai săi, loviți de nefericita pagubă în vite. De tot le plătită 770 coroane. De atunci încoace iacă unde i-s'a mai cerut ajutor:

— La membrul Maxim Săndrău din Abucea (Îngă Dobra), o vacă a avut naștere grea. După-ce toate încercările făcute de omul pricepător trimis de comitetul din Dobra, au fost zadarnice, a fost chemat medicul veterinar din Dobra să încerce el scoaterea vițelului. N'a fost cu putință, și vaca pieră. S'a dat poruncă să fie tăiată. Din carne s'a incassat 90 cor. și omul cu atîta să alegea. Dar fiind vaca asigurată la Reuniunea dela Orăștie, Reuniunea i-a mai trimis 102 coroane, cit i-s'a cuvenea, după-ce vaca fusese asigurată pe 240 cor.

— Membrul Nicolae Brînză din Săbășel, Săbășel a vîndut la tîră pereche de boi. Din acești boi unul s'a îmbolnăvit și a trebuit să fie tăiat la 3 zile după vînzare. Păgubașul a dat de știre membrului N. Brînză prin avocat, despre pagubă, și că are drept după lege a să întoarcă asupra vînzătorului. Vînzătorul trebuia să întoarcă paguba de 155 cor. ce avuse cumpărătorul. Reuniunea noastră, după-ce a oprit cele 20% statutare, a dat membrului Nicolae Brînză suma de 124 cor., ca să-și copere lipsa.

— Membrului Constantin Nicoră din Caransebeș, i-s'a îmbolnăvit după naștere o vacă. Medicul veterinar a încercat să vindecă vaca, totul a fost înzadar. Vaca a murit și economul rămînea de tot de pagubă, dacă nu să gîndea de cu vreme să asigure vitele. Reuniunea a dat păgubașului suma de 192 cor. cit i-s'a cuvenit după 240 cor., în cit fusese vaca asigurată.

Acestea-s cele mai noue cazuri, trei, în cari Reuniunea și-a răvârsat darul său asupra membrilor sei.

Avem până acum doar 1500 membri, și între atîta, să ivește în fiecare săptămîna o pagubă! Cite pagube sunt, Doamne, pe tot cuprinsul locuit de Români, la tot poporul nostru, și cîți frați economi își plîng zilnic pagubele în vitele lor, — fără ca cineva să le vie în ajutor!..

Iată de ce avem credința viuă, întemeiată pe fapte, că — mare dar dela Dzeu e pe poporul econom „Reuniunea proprietarilor de vite dela Orăștie!“ E ea și îmbrățișată tot mai tare prin toate colțurile țării. Și nu

Cînd veniți la Orăștie

nu uitați a cerceta următoarele

FIRME ROMÂNEȘTI

vrednice de toată încrederea și de tot spriginul!

Ion Lazaroiu,

prăvălie de pînză, bumbac, lină, haine de călușeri, și tot ce e de lipsă țărănilor. In piață, colțul de jos.

A. G. Muntean,

prăvălie de manufactură, pînzărie, linărie, toți articli de țâsut. In piață (în fața cafenelei Eisenburger).

Ilie Lădariu,

măestru ferar, potcovitor diplomat, depozit de trăsuri și pluguri, și rotărie. Drumul țării nr. 50 (dela biserică română peste drum).

Simion Corvin jun.

Prăvălie de haine bărbătești și de copii. Pălării și Croitorie! Drumul țării.

Artemiu R. Brassai,

pielărie la „Ciobanul“, vînzare de opinci, în mare și mic. In casa hotelului „Coroana“.

Aurel Oprean,

prăvălie de modă, mare asortiment în articole moderne. Prețuri fixe! In piață, lângă Cafea Eisenburger.

Nicolae Opreșiu,

măestru pantofar Drumul țării nr. 38 (dela școala română peste drum).

Ioan Lăzăroiu,

măestru pantofar, pregătește tot felul de încălțăminte, domnești și țărănești! Drumul țării nr. 5.

Brutus Brassai,

măestru măsar, depozit de mobile și sicrie (copârșae). Drumul țării nr. 3.

IOAN ROB,

prăvălie mixtă și de ferărie: platene, sobe, coase, furcoale, oale de fer și de pleu, țiment, beoxin, căruțe și scaune pentru copii mici, pluguri și tot felul de ferărie. Garduri de sîrmă (droi) Băcănii: fărină și toți articli de hrană.

Tot felul de făruri și oleiuri. Piața poliției.

Ioan Vărmăgean,

măestru pantofar. Ghete moderne precum și pentru țărănime. Pentru copii lucră gata! Prețuri moderate! Str. Berăriei (față de judecătoria).

Antoni Balomiri,

măestru pantofar, ghete după comandă, cel mai bun material! Prețuri moderate! Depozit de ghete (păpuși) gata! Ghete pentru țărani din piele de vix, cu 4 fl. (8 cor.) Ghete de copii dela 2 cor. până la 5 cor. — Jumătăți pentru casă ieftine și frumoase. Str. Berăriei (față de crișma la „Strugur“.

„Ardeleana“

instituit de credit și de economii, societate pe acții
FILIALA PETROȘENI

P. T. Să aduce la cunoștință publică, că „ARDELEANA“ instituit de credit și de economii din Orăștie, a deschis cu începutul anului curent o filială în Petroșeni, care să ocupă cu tot felul de afaceri de bancă.

Special primește depuneri spre fructificare, după care plătește interese de 5% și cari, conform stării casei, să pot ridica ori-și cînd, și

acordă tot felul de împrumuturi: pe obligațiuni, cambii și pe ipotecă, după care să plătesc interese de 7—8%.

Localitățile Filialei „Ardeleni“ în Petroșeni, sunt în fostele localități ale băncii „Jiana“ și oare de oficiu să țin în toată ziua — afară de Duminică și sărbători — dela 8—12 a. m. 3—5 p. m.

Avînd în vedere că filiala „Ardeleni“ este singura bancă românească din Petroșeni, fondată anume pentru poporul nostru din acel ținut, rugăm pe toți cei interesați, ca în toate afacerile lor de bancă și peste tot în ori-ce afacere comercială ce ar avea, să ni-se adreseze cu toată încrederea, și semnăm

Petroșeni, în Februar 1910.

(657) 15—30

„Ardeleana“

instituit de credit și de economii societate pe acții
filiala Petroșeni.

Un tinăr

din familie bună, absolvent de clasa III. sau IV-a gimnazială sau reală aflat loc ca **PRACTICANT** la firma: (754) **Ioan Comșa și Fiu** 2—3 în Seliște (Szellstye) comit. Sibiiului.

In o comună din Bănat, comitatul Timișului, este de vînzare o

MOȘIE de 3 jugere cat. și 204 stîngini, cu locuință de 11 odăi, parchetate cu conduct de apă, oada de bae, verandă mare și frumoasă, grădini, șopron, magazie betonată, ghetărie, dependențe, gielfc, frumos parc vechiu, o viie de vreo 3/4 de holde, grădină de legume și de poame, trei case mai mici cari pot fi închiriate, toate într'un complex. Să vinde îndată și cu preț avantajos.

Proprietatea este așezată lângă stațiune de cale ferată și de motor. Zilnic circulă 4 trenuri spre Timișoara (cam o jum. de oară). Să potrivește mai ales pentru privațiști sau pensionari, de-asemena pentru negustori. Să caută mișii (agenți).

Oferte să vor trimite la Administrația foii „Libertatea“, care le va înainta la locul lor. (760) 1—3

O proprietate mică

cu casă de locuit, avînd 5 odăi, mai multe încăperi laterale, cu grădină cu tot felul de pomi prețioși, — loc foarte potrivit pentru cultivare de galițe, pentru lăptărie ori vinărsărie, — să afle de vînzare în comitat. Hunedoarei, ținutul Orăștiei. Adresa la admin. foii. 744 5—5

Atențiune!

50.000 părechi de ghete!
4 perechi de ghete
cu numai 7 cor. 50 fileri.

Pentru îngrămădire de plăți, mai multe fabrici m'au imputernicit să vînd un mare număr de ghete sub prețul de fabricare. De aceea eu vînd ori-cui 2 perechi de ghete pentru domni și 2 perechi de ghete cu și-nor pentru dame, de piele, bruni ori negri, galoșați, cu tălpi de piele prinse cu cue. de tot elegante, la un număr. — Toate patru perechile costă numai 7 coroane 50 fileri.

Trimite cu rambursă

F. WINDISCH, Export de ghete
Krakau, E/68.

Schimbul permis ori banii napoi. (756) 1—1

Bere ieftină! Cine vrea să aibă bere cu preț ieftin, — să cumpere cu lada dela

George Herlea din Vinerea,

care vinde ori-cui lada de 50 sticle, cu **numai 13 cor!**, adică i-să vine glaja de bere cu numai 13 cr. (26 fileri).

E bere bună de Steinbruch (Köbánya), prima!

Toți crâșmarii din jurul Vinerii, să cumpere de aci!

Celor din jurul Orăștiei, dacă cer, le face să le vie tot în acel preț, la stație în Orăștie! (o) 2—3

Cei-ce doriți să fiți scutiți de pagubele în vite!

Intrați sub scutul „Reuniunii proprietarilor de vite“ dela Orăștie (Szászváros), care asigură pe economi contra ori-cărei pagube în vite!

Precum s'a dat de știre prin foaia „Tovărășia“, această Reuniune a intrat în viață cu ziua de Duminică Tomii! Și dela aceea zi încoace, plătește toate pagubele în vite a membrilor săi, cari sunt în rînduială cu înscrierea și plata taxei!

Nu e greutate mare!

Cînd intri spui, cit și s vrednice vitele, și la caz de pagubă plătești numai 4 fileri după fiecare 100 coroane, ce ai asigurat pe vitele tale.

Plăți nu ai de făcut, decit cînd la un ortac din cercul tău s'a întîmplat o pagubă în vitele asigurate!

Ca să poți asigura, te faci membru al Reuniunii, cumpărînd o „cuotă“ (acție) de 4 cor. pentru fiecare 1000 de cor. asigurate; prețul cuotei îl plătești în 2 ani. La înscriere să cere numai 1 cor. din ea. Cei cu vite multe, cari asigură mai multe mii, își iau de fiecare 1000 cor., asigurate, cite o cuotă, — care rămîne însă averea lor, și la ieșirea din Reuniune și-o capătă înapoi.

Incolo: la intrare dai 1 cor. taxă de primire și plătești ajutorul, cit și să vine pentru un caz de pagubă (de atîtea-ori 4 fil., cite sute de cor. asigurați. Plătești adică înainte o pagubă).

Azi toți membrii Reuniunii, ori-unde s'ar afla ei, sunt membrii întîiului grup (de spărtămînt) cu scaunul în Orăștie. Precum asigurații vor spori mai mult, Reuniunea va împărți pe cei asigurați în cercuri, cari au în coprinșul lor cam 3000 de vite, și soții din un cerc de acesta plătesc ajutor, numai cînd e pagubă în cercul lor. Numai la caz de epizootie (boală lipicioasă), direcția poate îndruma pe un cerc a veni și el în ajutorul celui alt, după îndemnul: „azi ție, m'ane miel“ (726) 4—

Amănunte, tipărituri, îndrumări, cereți la cancelaria:

„Reuniunii proprietarilor de vite din Orăștie-Szászváros“

Am de vînzare o casă cu grădină de pomi, așezată pe 6 1/2 jugăre de pămînt bineroditor, care să vinde din mână liberă, cu bucate cu tot (sau cu holdă).

Doritorii să se adreseze la:

Hodiu Athanasie în Tuson
u. p. Urdi Szt.-Péter. (761) 2—2

O mașină de împlătit cu cai.

O mașină și manej pentru 4 cai, încă nefolosită, să vinde din mână liberă, cu preț moderat!

A să adresa la: 765 2—2

VASILE HAGEA
în MUZSINA u. p. Nagyenyed.

PENTRU ZIDIRI:
Traverse; legături de fier; cement de Beoxin, Portland și Roman; trestie de stucatură și țesetură de Bacula; împletituri de sîrmă; hîrtie gudronată (pentru coperit) și plăci de izolare; tinichea neagră și țincuită. 6—10
Să găsească la firma:
CAROL F. JICKELI, Alba-Iulia și Sibiu.

PENTRU ECONOMI!

Cel mai bun stropirea viilor, ba și a pomilor mijloc pentru:

să capătă la apotecarul

Cornel Demeter din Orăștie — Szászváros (lingă bisericile evang. reformate), și anume:

Peronospin-ul! E mijloc aplicat cu cel mai mare folos la stropirea viilor, în contra peronosporiei (a „manei“ care uscă via).

E neasămănat cu mult mai bun și mai ieftin în folosință „PERONOSPINUL“ decât piatra-vinătă!

Cu „Peronospinul“ stropind via, pui la 1 hectolitr de apă praf de 50 fil., pe cînd piatră-vinătă trebuie să pui de 1 cor. 60 fil., fiind piatră-vinătă foarte scumpă.

Ca fiește-care proprietar de viie să poată căpăta numai adevăratul „Peronospin“, fac și ușurarea aceea, că deja la comanda de 15 pachete, îl trimit *franco*, adică posta plătită de aici, pentru 7 cor. 50 fil.

Prin întrebuintarea „Peronospin“-ului, via va fi hotărît mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel *roada de vin mai bogală!* Experiința a devenit, că prin folosirea pietrii-vinete, nu să ajung aceste roduri, — poate pentru aceea, că piatră-vinătă verzește peste măsură frunzele și prin asta bea din puterea și sucul viței! Praful de stropit al meu, „Peronospin“-ul, face via mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronospora (mană). *Prețul unui pachet e 50 fl.* „Peronospinul“ este deja de 7 ani în întrebuintare cu cea mai frumoasă izbîndă! — E preparatul meu propriu! — Fiecare pachet e provăzut cu numele meu!

Folosul „Peronospin“-ui s'a dovedit și la stropirea pomilor, mai ales a pomilor tineri, cruzi, pentru a-i scuti de feluritele musculițe și gînganii ce-i opăcesc în desvoltare!

Revînzătorii, comercianții, capătă rã b a t.

(725) 8—8

A să cere la: **CORNEL DEMETER,** apotecar în Orăștie—Szászváros.

În fabrica de var din Orlat, să arde și expediază zilnic, în mare și mic, renumitul

VAR DE ORLAT

cel mai sporic var liber de piatră și de zgură.

Preț moderat, serviciu prompt și real.

714 10—10 I. BANCIU, Orlat.

Cine dorește călătorie bună și iute — de plăcere — în

6 zile la America

acela să ceară îndrumări românești dela **FALK și Comp.**

(600) cancelarie românească 21—26 Hamburg, Raboisen 30.

Picături de stomac BRADY!

provăzute cu marca *Sfta Maria dela Mariacsell*, căror poporul le zice picături de stomac de Mariacsell, s'au valorat de 30 ani așa, că nu pot lipsi năunat la *durere de stomac*, ardere și zgîrciuri de stomac, infundare, durere de cap, vomare, nesomn, lipsă de singe, etc.

Să capătă în toate farmaciile. — O sticlă mare 1 cor. 40 fleri, o sticlă mică 80 fleri; 6 sticle 5 cor.; 3 sticle duple 4 cor. 50 fleri, franco, trimite preparatorul

C. BRADY, „Regale Ungariei“, Wien, I., Fleischmarkt 1. (depot 241).

Grijiți să fie marca *Fecioara Maria dela Mariacsell*, pe pachetarea roșie și subscrierea de pe chipul de alături. (606) 18-20

Costume Săliștenești!

Cele mai frumoase costume, cel mai elegant port femeesc între toate porturile femești populare la noi Români, e mîndrul

port săliștenesc

cuceritor căci cit e de simplu, e totuși fermecător prin curățenia lui! Asemenea și portul bărbătesc dela Săliște, e cel mai românesc și frumos!

În *Atelierul meu de costume săliștenești*, aflător în Orăștie, în strada Promenadel nr. 13., casele proprii (drumul ce duce din Piață spre casarmă și promenadă), — pregătesc foarte frumoase *costume săliștenești*, atît pentru femei, cit și pentru bărbați.

În atelierul meu lucrează în toată bunăvremea 10—12 lucrătoare, fete și feciori, sub supraveghierea mea, și costumele mele săliștenești, cu care ies și la țirguri de țară în comitatul Hunedoarei, sunt foarte căutate și cu drag cumpărate de femei! — Primesc să fac și să trimit costume și la cereri prin post! Să mi-să dea numai mărimea persoanei ce dorește a le avea!

Prețuri potrivite! — Lucru bun și cu gust!

Dumitru Jurca,

croitor de costume săliștenești în Orăștie, strada Promenadel nr. 13, casele proprii.

(697) 9—12

Lucru bun! Căutați cu încredere atelierul de măsurit Preț moderat!

DUMITRU MARTIN, Orăștie, Strada Cetății măestru măsur (Casa proprie)

unde să pregătesc numai lucruri bune, pentru edificii: uși, ferestri, padimentări, arangiamente interne pentru biserici, școli, prăvălii etc., mobile, și ori-ce alte lucruri ce aparțin branșei acesteia.

(717) PRIMEȘTE ȘI 2 INVĂȚĂCEI LA MĂSĂRIT! 5-

1000 coroane câștig!

să oferă pe lingă muncă ușoară pentru bărbați de ori-ce ocupație, locuitori în provincie. Nu e lucru de asigurare, nici de agentură. — Trimiteți-Vă adresa la **H. I. 7013 RUDOLF MOSSE, Wien.**

(758) 1—1

„CRIȘANA“

institut de credit și de economii, societate pe acții în BRAD.

FILIALĂ în HĂLMAGIU.

* Anul fondării 1890. *

Capital social 200.000 cor.

Fonduri proprii peste . 150.000 cor.

Depuneri peste 1 milion cor.

Primește depuneri spre fructificare cu 5%.

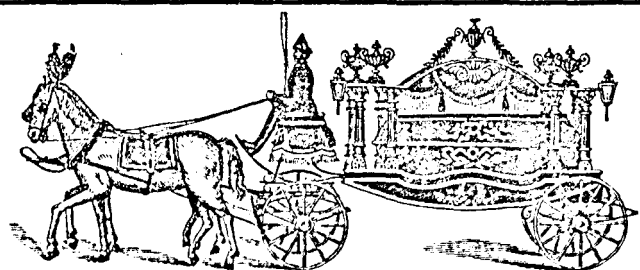
Darea după interese o plătește institutul. Să repătesc, după starea casei, sume cit de mari și fără abdicere și fără a să computa porto la retrimiteră. La dorință să trimet cecuri postale, prin cari expediția banilor la bancă să face fără spese.

Acoardă împrumuturi pe cambii, cambii cu acoperire hipotecară, obligațiuni și pe efecte, în condițiuni favorabile. — Împrumuturi urgente de ori-ce natură să rezolvează încă în ziua în care să cer.

Informațiuni mai detaliate să dau bucuros.

(737) 6—6

Direcțiunea.

BRUTUS BRASSAI, întreprindere de înmormîntări. — Magazin de mobile și atelier de măsur:

ORĂȘTIE, Drumul țării Nr. 3.

Are magazin cu toate lucrurile trebuitoare la înmormîntări dela cele mai simple până la cele mai pompoase! Îngrijește însuși de îngropăciune, după clase, în loc și în provință!

Depozit de mobile colorate, gata în ori-ce timp; sau: la dorință, să fac după desemn și după gust!

Scaune din renumita fabrică „FIJONET“

(697) SERVICIU ACURAT ȘI SOLID! 7—20